

השופט הראשון: עתניאל בן קנז (פרק ג')

3.1 - Othniel B. Kenaz – The First & Greatest?

the verse tells you [here] that he married a Cushite woman. But they did not speak about Zipporah not being from Israel, because that had then been out of his control; since he had been a fugitive

8. הכתב והקבלה

והאשה הכושית פה היא צפורה אשת משה, ונקראת כן ע"ש גודל יפי, או כמ"ש הראב"ע שנקראת צפורה כושית להיותה מזינית

“And the Cushite woman mentioned here is Zipporah, Moses’ wife. She is called this either because of the greatness of her beauty, or—as Ibn Ezra wrote—because Zipporah is called ‘Cushite’ since she was Midianite.”

9. במדבר לב: יב

בלתי כלב בן יפנה הקנזי ויהושע בן נון כי מלאו אחרי ה' :

10. יהושע יד

(ו) ויגשו בני יהודה אל יהושע בגלגל ויאמר אליו כלב בן יפנה הקנזי ... (יד) על כן היתה חברון לכלב בן יפנה הקנזי לנחלה עד היום הנה ...

11. רד"ק יהושע טו

(יז) עתניאל בן קנז אחי כלב - אמרו רז"ל כי אחיו מאמו היה כי כלב בן יפונה היה ועתניאל בן קנז, ומה שאמר על כלב הקנזי ייחס אותו לבעל אמו.

“Our Sages said that he was his brother from his mother, for Caleb was the son of Jephunneh, and Othniel the son of Kenaz; and when it says about Caleb ‘the Kenizzite,’ it attributes him to the husband of his mother.”

12. דברי הימים א ד (שלשלת בני יהודה)

(ה) וילאשחור אבי תקוע היו שתי נשים חלאה ונערה : ...
 (יא) וכלוב אחי שוחה הוליד את מחיר הוא אבי אשתון : ...
 (יג) ובני קנז עתניאל ושריה ובני עתניאל חתת : ...
 (טו) ובני כלב בן יפנה עירו אלה ונעם ובני אלה וקנז :

13. מלבי"ם דברי הימים א ד

ולפי דעתי לישר פשטות הכתובים ולהסיר כל לחץ שנלחצו המפרשים, נראה שמן אשחור יצא קנז הראשון והוא הוליד את יפונה, שע"כ נקרא (במדבר לב, יב) כלב בן יפונה הקנזי, ר"ל שיפונה היה בן קנז, ויפונה הוליד שני בנים, קנז וכלב, וע"כ אמר (יהושע טו, יז) וילכדה עתניאל בן קנז אחי כלב, ר"ל שקנז אבי עתניאל היה אחי כלב...

“And in my opinion, to preserve the straightforward meaning of the verses and remove all the pressure under which the commentators have strained, it appears that from Ashhur came forth the first Kenaz, and he begot Jephunneh. Therefore he is called (Numbers 32:12) ‘Caleb son of Jephunneh the Kenizzite,’ meaning that Jephunneh was the son of Kenaz. And Jephunneh begot two sons: Kenaz and Caleb. Hence it says (Joshua 15:17): ‘And Othniel son of Kenaz, the brother of Caleb, captured it,’ meaning that Kenaz, the father of Othniel, was Caleb’s brother.

כושן רשעתים מלך ארם נהרים

1. חבקוק ג

(ז) תחת און ראיתי אהלי כושן ירגזון יריעות ארץ מדין :
 (7) I saw the tents of Cushan in affliction. The dwellings of the land of Midian trembled.

2. גמ' סנהדרין קה

תנא הוא בעור הוא כושן רשעתים הוא לבן הארמי. בעור שפא על בעיר כושן רשעתים דעבד שתי רשעיות בישראל אחת בימי יעקב ואחת בימי שפוט השופטים ומה שמו לבן הארמי שמו.

He is Beor [father of Balaam], he is Cushan-Rishathaim, he is Laban the Aramean.... Cushan-Rishathaim because he performed two evil deeds [rishiyyot] to the Jewish people, one during the time of Jacob and one during the time when the judges judged. And what was his actual name? His name was Laban the Aramean.

3. רד"ק שם

(ז) תחת און - הזכיר עתה גבורות שעשה לנו במלחמות כושן רשעתים על ידי עתניאל בן קנז ובמלחמת גדעון עם מדין .
 He now mentioned the mighty acts that were done for us in the wars against Cushan Rishathaim through Othniel son of Kenaz, and in the war of Gideon against Midian.”

4. מהר"י קרא

תחת און ראיתי אהלי כושן - וכן תחת חטאות ישראל שחטאו להקב"ה פרע מהם ומסרן ביד כושן רשעתים (שופטים ג' ח') ונטו עליהן אהליהם.

יגזון יריעות ארץ מדין - כשחזרו ולא חטאו, שעשו תשובה, הושיעם הקב"ה ביד גדעון מיד מלכי מדין ועמלק.
 “Under iniquity I saw the tents of Cushan” — i.e., because of Israel’s sins by which they sinned against the Holy One, blessed be He, He punished them and delivered them into the hand of Cushan-Rishathaim (Judges 3:8), and their tents were pitched over them.
 “The curtains of the land of Midian trembled” — when they returned and did not sin, when they repented, the Holy One, blessed be He, saved them through Gideon from the kings of Midian and Amalek.

5. במדבר יב

(א) ותדבר מרים ואהרן במשה על־אדות האשה הכשית אשר לקח כִּי־אשה כשית לקח :
 Miriam and Aaron spoke against Moses because of the Cushite woman he had married: “He married a Cushite!”

6. רשב"ם במדבר יב

אשה כושית לקח - כדכתיב ב'דברי הימים דמשה רבנו שמלך בארץ כוש ארבעים שנה ולקח מלכה אחת...

“A Cushite woman he took — as it is written in *The Chronicles of Moshe Rabbeinu* that he reigned in the land of Cush for forty years and took a certain queen...”

7. ריב"ש

...כי בודאי אשה כושית לקח ועל צפורה לא דברו שלא היתה מישראל כי אז אנוס היה מפני שהיה בורח...

21. דהיי"ב לה

(יח) וְלֹא־נִעְשְׂהָ כַּסֹּחַ כְּמֹהוּ בְּיִשְׂרָאֵל מִיָּמֵי שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְכָל־מְלָכֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־עָשׂוּ כַּכֹּסֶחַ אֲשֶׁר־עָשְׂהָ יְאֹשִׁיָּהוּ וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָא וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם : ס

Since the time of the prophet Samuel, no Passover like that one had ever been kept in Israel; none of the kings of Israel had kept a Passover like the one kept by Josiah and the priests and the Levites and all Judah and Israel there present and the inhabitants of Jerusalem.

ותהי עליו רוח יקוק

14. ת"י שופ' ג'

(י) וְשָׂרַת עֲלוּהִי רוּחַ נְבוּאָה מִן קִדְּם יי ...

15. שמואל א'

(ו) וְצִלְחָה עָלָיָהּ רוּחַ יְקֹוֹק וְהִתְנַבְּתָה עִמָּם וְנִהְפְּכֶתָה לְאִישׁ אַחֵר :

16. שמואל א טז

(יג) וַיִּקָּח שְׁמוּאֵל אֶת־קָרוֹן הַשֶּׁמֶן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ בְּקֶרֶב אָחִיו וַתִּצְלַח רוּחַ יְקֹוֹק אֶל־דָּוִד מִהַיּוֹם הַהוּא וַמְּעַלְהָ וַיִּקָּם שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ הַרְמָתָה : ס (יד) וְרוּחַ יְקֹוֹק סָרָה מֵעַם שָׂאִיל וַבַּעֲתָתוֹ רוּחַ־רָעָה מֵאַתַּת יְקֹוֹק :

17. 'רוח ה' - בספר שופטים

עתיאל	ג:י - ותהי עליו רוח יקוק וישפט את ישראל ויצא למלחמה...
גדעון	ו:לד - ורוח יקוק לבשה את גדעון ויתקע בשופר ויזעק אביעזר אחריו:
יפתח	יא:כט - ותהי עליפתח רוח יקוק ויעבר את הגלעד ואת מנשה ויעבר את מצפה גלעד וממצפה גלעד עבר בני עמון:
שמשון	יג:כה - ותחל רוח יקוק לפעמו במחנה דן בין צרעה ובין אשתאל: פ יד:ו - ותצלח עליו רוח יקוק וישסעלו כשסע הגדי ומאומה אין בידו ולא הגיד לאביו ולאמו את אשר עשה: טו:יד - הואבא עד לחי ופלשתים הריעו לקראתו ותצלח עליו רוח יקוק ותהלינה העבתים אשר עלזרועותיו כפשתים אשר בערו באש וימסו אסוריו מעל ידיו:

18. ת"י שופטים ו (גדעון)

(לד) ורוח גבורא מן קדם יי לבישת ית גדעון ויתקע בשופרא ואתפנישו אנש אביעזר בתרוהי:

19. רד"ק שופטים ו

(לד) ורוח ה' - כתרגו' רוח גבורא מן קדם ה' :

"The Targum renders: 'a spirit of might from before God.'"

20. רד"ק שופטים ג

(י) ותהי עליו רוח ה' - ת"י ושרת עלוהי רוח נבואה מן קדם ה'. ויתכן לפרש רוח הכח והגבורה כי התעורר בגבורה להלחם עם כושן...

The Targum translates: 'and a spirit of prophecy from before the Lord rested upon him.' It is also possible to interpret it as a spirit of strength and might, meaning that he was stirred with courage to go out and wage war against Cushan..."